

Labklājības ministrija

NACIONĀLAIS
ATTĪSTĪBAS
PLĀNS 2020

EIROPAS SAVIENĪBA
Eiropas Sociālais
fonds

I E G U L D Ī J U M S T A V Ā N Ā K O T N Ē

Ziemeļvalstu Ministru padomes
birojs Latvijā

Pieredzes apmaiņas vizīte Oslo un Boras pilsētās

Šī gada septembrī Labklājības ministrijas, Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas, Veselības ministrijas, Veselības inspekcijas un Liepājas pašvaldības būvvaldes pārstāvji projekta "Ziemeļvalstu pieredzes apgūšana par iekļaujošu dizainu un pakalpojumu attīstību personām ar invaliditāti" ietvaros piedalījās pieredzes apmaiņas vizītēs Oslo (Norvēģijā) un Boras pilsētā (Zviedrijā). Projekts tika īstenots ar Ziemeļvalstu Ministru padomes Ziemeļvalstu un Baltijas valstu ierēdņu mobilitātes programmas „Valsts pārvalde” finansiālu atbalstu, valsts atbalstu un Eiropas Sociālā fonda LM tehniskās palīdzības projektu atbalstu.

Pieredzes apmaiņas vizīšu mērķis bija tikties ar Norvēģijas un Zviedrijas valsts, pašvaldību un nevalstisko iestāžu pārstāvjiem, lai iegūtu pieredzi par šo valstu institūciju darbu un novitātēm vienlīdzīgu iespēju, personu ar invaliditāti tiesību (īpaši bērniem ar invaliditāti) nodrošināšanas jomā, universālo dizainu un pieejamību, kā arī iekļaujoša dizaina jautājumiem.

Pieredzes apmaiņas vizīšu laikā notika diskusijas par sekojošiem jautājumiem:

- 1) Aktualitātes, Norvēģijas un Zviedrijas darbs universālā dizaina jomā: likums par diskriminācijas novēršanu un pieejamību, rīcības plāni un to statuss. Norvēģijas un Zviedrijas tiesību akti par pieejamību un universālo dizainu.
- 2) Iekļaujošu pakalpojumu izstrāde un attīstība personām ar invaliditāti Norvēģijā un Zviedrijā.
- 3) Sabiedrisko ēku pārveidošana atbilstoši universālā dizaina standartiem: sistēmiska to modernizācija, kartografēšana, monitorings, plānošana un īstenošana.
- 4) Iepazīšanās ar Oslo un Boras pašvaldību inovācijām sociālās iekļaušanas, vides pieejamības un sociālo pakalpojumu jomā.
- 5) Norvēģijas personu ar invaliditāti tiesību pārstāvošās organizācijas apmeklējums.
- 6) Tikšanās ar Oslo Metropolitēna universitātes Tehnoloģiju, mākslas un dizaina fakultātes Datorzinātnes nodaļas mācību spēkiem, diskusija par jaunākajām tendencēm IKT jomā.
- 7) Stovner torņa/pastaigu takas apmeklējums – praktiska iepazīšanās ar universālā dizaina risinājumiem brīvdabas objektos.
- 8) Atelpas brīža pakalpojuma jauniešiem ar invaliditāti sniedzēja organizācijas apmeklējums.
- 9) Boras mūzikas un teātra skolas apmeklējums - iepazīšanās ar programmu jauniešiem ar invaliditāti.

10) Pirmsskolas izglītības iestādes būvniecības vietas apmeklējums Boras pilsētā – universālā dizaina piemēru praktiska.

Projekta vizīšu laikā notika diskusijas par vienlīdzīgām iespējām, pieejamu vidi, universālā/iekļaujošā dizaina un pieejamības attīstības jautājumiem, atbalstu un pakalpojumiem bērniem ar invaliditāti, ar mērķi tos izmantot Latvijas kontekstā.

Pieejamības un universālā dizaina kontekstā Latvijā ir zināma līdzība ar Norvēģijā īstenoto pieejamības politiku. Piemēram, gan Norvēģijā gan Latvijā universālā dizaina veicināšana ir piederīga ministrijai, kura koordinē invaliditātes un vienlīdzīgu iespēju politiku, kā arī ir izstrādāts plāns pieejamas vides veidošanai un virkne citu dokumentu vienlīdzīgu iespēju veicināšanai, kas norāda valsts virzību iekļaujošas vides veidošanā. Savukārt Boras pašvaldības iestāde kontrolē un koordinē jebkura būvniecības projekta atbilstību vides pieejamības prasībām un labākajai praksei no lietotāju skatupunkta un veic pilsētas pieejamības monitoringu.

Attiecībā uz vienlīdzīgu iespēju un universālā dizaina jautājumu risināšanu jāatzīmē, ka izstrādājot Pieejamas vides attīstības plānu Latvijā 2019.-2021.gadam, idejām jau tika izmantots Norvēģijas rīcības plāns universālā dizaina jomā (2015-2019), līdz ar to vizītes laikā iegūtā pieredze ļaus turpināt jau esošās iestrādes. Daudzi uzdevumi, kas ir ietverti plānos ir aktuāli gan Latvija, gan Norvēģijā, piemēram, sabiedriskā transporta pielāgošana, esošo ēku pieejamības nodrošināšana, IKT piekļūstamības jautājumi, augstākās izglītības pieejamības nodrošināšana un mācību programmu pārvērtēšana, iekļaujot tajās UD jautājumus. Apmeklējuma laikā iegūtās idejas un ierosmes tiks integrētas Eiropas Savienības fondu 2021.-2027.gada plānošanas dokumentos un pasākumu dizainā. Piemēram, Labklājības ministrijas Sociālās iekļaušanas politikas departaments plāno pasākumus, kas ir vērsti uz universālā dizaina inovāciju programmas attīstību.

Novērtējot Norvēģijas un Zviedrijas kolēģu pieredzi, dizaina inovāciju programmas ietvaros tiks plānoti šādi pasākumi:

- konsultācijas par vides pieejamības jautājumiem publiskajā un privātajā sektorā;
- kompetences veidošanas programmu augstākās izglītības nozarē;
- esošo vides pieejamības vadlīniju aktualizēšana vai izstrāde;
- informācijas par UD sniegšanu, sabiedrības informēšanas kampaņas, zināšanu izplatīšanu un praktisko prasmju attīstīšanu
- universālā dizaina labāko risinājumu konkurss un apbalvošanas pasākums;
- speciālistu kapacitātes stiprināšana, sadarbība un komunikācija, lai uzlabotu dažādu līmeņu institūciju (t.sk. ekspertu, darbinieku, sabiedrības) spēju saprast, atbalstīt un stiprināt pasākumus, kas veicina universālo dizainu un pieejamību u.c.

UD un vienlīdzīgu iespēju veicināšanā izšķiroša loma ir valsts un pašvaldību sadarbībai ar privāto sektoru, publiskā sektora iestādēm un dažādu profesiju dizaina un arhitektūras jomā pārstāvjiem. UD inovāciju programmas loma ir kā virzītājspēks un zināšanu centrs universālajam dizainam un inovācijai saistībā ar attiecīgajām mērķgrupām, tostarp privāto sektoru, dizaina un arhitektūras nozari, pētniecības un attīstības iestādēm, izglītības nozari un valsts uzņēmumiem.

Nepārtraukta pieredzes apmaiņa, profesionālā attīstība un valstu un starptautisko tīklu veidošana ir svarīga iekļaujoša dizaina progresam un mērķa sasniegšanai.